

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Concionis prior pars vana, fructusque posteriori tantùm relictus, graviter
reprehenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

tum est, gliscenti in dies magis, latiusque
grassanti malo quàm primùm strenuè admo-
veatis; ut scilicet perniciosas istas Concio-
num corruptelas, *tanquam scandala, & fide-
um offendicula*, quemadmodum jubet Conci-
lium Tridentinum, a ferro comprimatis,
tamque ineptos, damnososque Concionato-
res debitas luere pœnas cogatis; in primis ve-
rò ad Cœleste prædicandi Evangelij officium
prorsus relinquendum, sicut Concilium b Se-
nonense decernit, quàm ocysimè compella-
tis.

*Concionis prior pars vana, fructusque
posteriori tantùm relictus, gravi-
ter reprehenditur.*

260. **H**Oc ego jam pralio sanè cruento
cum istis ludionibus inito, prospere-
que, ut reor, confecto tandem defunctus, præ-
termittere nullo modo possum in præsens,
Antistites sapientissimi, quin aliam insuper
pugnam cum nonnullis Adversariorum ami-
cè pugnem, qui etsi calamum quidem; & lin-
guam in Concione à facetijs, jocisque con-
tentè, ac sedulò reprimunt, nihilominus po-
steriorem dumtaxat illius partem sollerti, so-
licitæque persuadendi curæ, nec non mo-
ralibus animi affectibus commovendis, frugi-
feræque dictioni, ac perorationi substituen-
dæ impendunt; priorem verò, acumnum in-
temperantiæ, immodicis, arcellitisque descri-
ptio-

a Sess. 25. decreto de Purgatorio.

b Cap. 35.

pronibus, ornamentorum luxu, ingenio-
 stentationi, inanibus bullis, atque crepandis
 expoliendis, dilatandis, amplificandis, in
 majus celebrandis totam liberaliter indulgent;
 cā miram gratiā, quæ admodum prætexunt
 ut ipsos Auditores hujusmodi indulgentiā,
 sermonisq; blanditijs jam captos tempestivè
 deinde incitatione dicendi caractere aggre-
 dianur, validioribusq; armis percillant, ac
 feriant. Quā bipartiā concionandi ratione,
 incredibile dictu est, quā valdè isti sibi pla-
 ceant, atque in sinu gaudeant, Putant videli-
 cet, se Argonavi, secundisque ventis Calchos
 jam navigasse, aureoque vellere, ut est infa-
 bulis, feliciter esse potitos, hoc est, persuasissi-
 mum habent, se mirā prudentiā utile dulci
 ita miscere, ut simul Auditorum curiositati
 gratificentur, & ipsorum quoque utilitati ser-
 viant, consulantque; atq; adeo suo etiam mu-
 neri simul cum eximij ingenij laureolā feli-
 citer adeptā, egregiè una satisfaciant; parumq;
 planè abest, quin idcirco etiam, tanquam de te-
 nebricoso quadrandi circuli mysterio cunctis
 Mathematicorum quoque scientissimis hacten-
 us incomperto, à se denique prodigialiter e-
 ruto, atque enucleato magnificè gloriantur.

261. Verum quantopere ij quoque versico-
 lores Concionatores, utcumq; sibi etiam mul-
 tum blandiantur, magniq; viri vulgò habeantur,
 suā opinione fallantur, longeq; suo ab offi-
 cio pariter discedant, nullo ego negotio jam
 revinco, Patres amplissimi, Sed, ut collato pro-
 pius dimicem pede, citiusque ad disceptatio-
 nis

nis metam decurrat, lubet jam, unum ex
 istis huc ad singulare certamen evocare. Pro-
 deat illico in medium, quicumque viribus, in-
 genio, eloquentiæ præsidio, causæ firmamen-
 tis confidit; quocum ego actutum ita disputo. **A**
 In confesso in primis est, si ea, quæ in priorè
 Concionis parte edifferantur, ijs, quæ in poste-
 riore utiliter sunt explicanda, accommodata
 sunt, conducuntque aut opitulantur, illa
 jure reprehendi non posse, nec qui eâ ratione
 primam condunt partem, ideo vituperari;
 ac proinde nullam mihi cum ijs hic esse con-
 troverfiam.

262. Sin autem ejusmodi ea sint, ut alteri
 partinequaquam suffragentur, neque inser-
 viant, in vitio sunt tam illa, quæ inaniter
 profunduntur, quam ipsi, qui ea frustra profun-
 dunt. Quid enim monstruosum magis, atque ab-
 surdus, quam sacram Concionem, Aposto-
 licam machinationem à Christo Domino ad
 flagitiosarum arcum voluntatum expugnandas
 instructam, Concionatorique Legato suo cre-
 ditam, non totam, integramque ad animarum
 commodum referri, sed alterâ tantum parte
 esse salutarem, alterâ verò profus inuilem?
 quid infelices, quam ramus dimidiâ sui par-
 te aridus, dimidiâque solùm viridis? quid tur-
 pius, quam matrona supernè pube tenus nu-
 da, infraque dumtaxat testâ, per urbem incedens?
 quid ineptius, quam moriones discoloribus
 tegumentis partim coccineis, partim flavis,
 vel candidis, ad risum principibus viris exci-
 tandum, induti; quid deformius, quam
 Cen-

Centauri à Poetis ex hominis dimidio, dimidioque animalis coagmentati, ex toto planè beluæ, ac portenta? At quis paulo confiderator non animadvertat, tuam Concionem, dum unam ejus partem incassum omnino prodigis, nihil aliud reipsâ esse, quàm bifurcum ramum, hinc præ acuminum grandine, cultusque munditijs retorridum, sterilemque, illinc ciendi affectus contentione humescentem, ac viridantem? quis non indignetur, sacram Orationem, honestissimam omnino matronam, dum eam ab initio ad alteram usque partem argutijs sensiculorum, Academicis leporibus, curiositatis illecebris pudore nullo prostituis, scèdè admodum abs te nudari, omniumque oculis, velut meretriculam, exponi; postremâ autem laciniâ tantummodo, seriæ dictionis amictu verecundè velari, atque ad honestatem rite componi? quis non effusè rideat, quum te sacro in suggestu prius levissimum Declamatorem agere, deinde gravem Concionatoris personam induere, instarque morionis, aut sannionis dimidiatim candidatum, dimidiatimque pullatum, delicatarum nugarum ligustris inalbescere, simulque inexpectatæ severitatis vaccinijs livere decerpente, perspicit? quis secum non reputet, quâ priorem partem per floridarum descriptionum, blandarumque venerum amœna prata, asturconis more, spatiantem, cum posteriore in hominis resipiscentis formam desinente, conglutinare niteris, à te non tam Concionem, quàm Centaurum, ex equina, humanâq; specie

cie conflatum, extoto monstrum biforme, im-
mane, atque insanum, quale nulla gignit, neq;
unquam genuit, aut vidit Africa, procreari?

236. Sed levne flagitium tu putas, majo-
rem Concionis partem frustra conterere, Au-
ditoresque magno fructu, quem ex ea, quando
utiliter pertractatur, hauriunt, fraudare? Id e-
nimverò quoniam istorum vulgo, ut par est,
non satis liquet (date mihi, quaeso vos, Patres
gravissimi, modò hanc veniam, ut imagine,
atque exemplo paulo sanè humiliore, ac ferè
ridiculo, vestrisque auribus minimè digno, at
perniciosa istorum corruptelæ internoscen-
dæ, ridendæque per quàm appposito, ac penè
necessario, tempestivè in præsens uti per sin-
gularem vestram humanitatem mihi integrum
sit) quoniam, inquam, hanc de qua modò con-
queror, perversitatis gravitatem dimidiati i-
sti Concionatores necdum intelligunt; tu fa-
nè, qui eadem oberras chordâ, omni jentacu-
lo, prandio, merendæque abstinere; ac vespe-
re tantum cœnare, neque integram cœnam,
sed cœnulam dumtaxat, & quidem terrestre A
sine ullo obsonio, ut solemnibus feriis esuria-
libus fieri consuevit, libare cogendus omnino
esses; tum enimverò latrantis, reclamantisq;
ventris tumultibus, cruciatibus, & supplicijs,
tuo malo disceres, ac fatereris, vitam corpo-
ris, tam pauxillo cibo agrè admodum susten-
tari posse, imò ne diu quidem posse, sed brevi,
necessarioque abrumpendam. At simul etiam
agnosceres tandem, quantum nefas à te con-
trahatur, quum Auditori nullas dapes in priore
parte,

426 P. IV. DE PRIMA CONCIONIS
parte, tanquam in primo missu, quæ casti-
gandis moribus usui sint, præbes, sed cun-
ctas ex fumo solum, & aurâ vanitatis coag-
mentatas ingeris, quibus animus ipse non pa-
scitur, sed acriore fame idonei, ac robusti eibi
torquetur; tamq; exiguam salutis escâ secunda
tantum mensæ appositâ, vita animæ ipsius re-
foecillatur. Quum autem, ablegatis primæ pat-
ris levidentis, apinisque, incipis in alterâ seriò
loqui, venasque, & arterias ægrotantium ex-
plorare, apta remedia præscribere, edulia ac-
commodata febricitantibus præbere, tum qui-
G curq; divini pabuli inediâ penè confectus est,
de malignâ tuâ caritate, immaniq; ambitione
sic merito tecum expostulat, Cur hujusmodi
candido vitæ pane me in priore etiam parte
non refecisti? cur frondibus dumtaxat, & gryl-
lis in eâ me aluisti? cur tam modicum lauti
tibi mihi in fine convivij solum dispertis, non
ad explendam, sed ad læcessendam famem?
cur, ut tuo genio indulgeres, opiparoque elo-
quentæ epulo tuam saginares superbiam, ani-
mo me linqui, & concidere passus es, vixque
in posteriore parte nonnulla optimæ dapis
frustâ mihi porrigis, quando stomachus præ
immodicis tuorum acuminum, leporumque
bellarijs fastidij plenus, atq; indignabundus,
viribus sese ad ea digerenda defici plaudè sen-
tit?

264. At parum est priorem partem frustra
absteimpendi; quid quòd posteriorem quoq;
nullo ferè operæ pretio itidem perdis? Nam
ubi tu primam infructuosam prorsus ex tuo
ingenio

ingenio declamitasti, quid, obsecro, tandem emolumenti, quid commodi ex alterâ possis exprimere? nihil omnino. Ut enim pervicacem scelesti hominis animum frangas, subigasque, quam multâ impressione opus est? quam exaggeratis rationibus? quam perspicuis documentis? hæc verò ut probè explantur, affiganturq; Auditori, ut vehementer augeantur, extollantur, amplificentur, quantum temporis intervallum requirunt? quantum spatii? quantum moræ? At maiore Concionis parte jam absolutâ, in alterâ quàm parva temporis usura tibi reliqua est? quàm exigua intercapedo? quàm magnæ angustia? quo pacto igitur tam brevi temporis vestigio multiplices amplificationes, quæ ad veritatem Auditori persuadendam sunt necessariae, laxumq; spatium omnino exigunt, fabricabis? quomodo dilatabis argumenta? quomodo, quæ sunt involuta, evolves? quomodo, quæ aspera existimantur, emollies? quæ obscura, illustrabis? quæ implicata, explicabis? quæ adversa, rejicies? Deinde, etiamsi spatium temporis ad dicendum abunde tibi adhuc suppeteret, quum tamen Auditores ipsi tuo illo tam assiduo, spissoq; acuminum, acroamatumq; Academicorum imbri, quem priore parte effudisti, jam fatigati, ac delassati, ingenti aurium fatietate teneantur, nauseabundique te concionantem auscultent, ac finem Concionis valde impatienter expectent; an ita in consultus, omnibusq; consilijs præceptis, & devius es, ut non cernas, ex supervaquo te, quò tales Auditores

fig.

stomachabundus tuam in sententiam trahas, laboraturum? frustra fore tuos omnes conatus? cunctam operam, oleumque tibi omnino periturum? num adeo hebes, ut nescias, quoties Auditor fatietate defessus dicenti operam non dat, neque animum attendit, nec quæ loqueris, combibit; licet cunctas eloquentiæ opes, ac nervos adhibeas, tamen perinde planè esse, ac si mortuo coquas cœnam, aut surdo fabulam narres, vel saxi verba facias?

265. Sed age, fac etiam Auditores nullâ fatietate affectos, nullo tædio victos, sed alacres, vigentesque animis, & corporibus aures, ac mentes ad tua dicta admovere; qualis, rogo, demum erit tota ista tua Concionis posterior pars? quâ firmitate? quo robore? quo rationum pondere? Nonne universi Rhetores sacri, & profani etiam sancunt, argumenta, mores, atque affectus è causis visceribus esse eruendos? Exploratissimum est. Tu verò totâ primâ Concionis parte, quid agis? quid moliris? de conformandis moribus nihil sollicitus, Academicis dumtaxat questionibus, curiosis interrogatiunculis, otiosis disceptationibus, manibus fulgetris ingenij enodandis, emedullandis, eviscerandis anxie studes, ac totus vacas; Cælestis verò diplomatis, sanctorumque Patrum sententias vix primoribus labris attingis, valdeque etiam rarenter; contra autem descriptiones & intèpestive arcessis, & nimis expandis, & longo firmate sine modo circumducis, rerumque exilium identidè non tam amplificationes, quàm mæscaria ope-
rosè

rosè coagmentas At quid, oro, rationum,
 quid morum, aut affectionum ex his, & simi-
 libus tuæ Concionis non firmamentis, sed **B**
 nugamentis tu unquam elicias? muscas qui-
 dem ex huiusmodi muscariis, & apinas ex pi-
 ctis istis ineptijs, atque intemperijs educes af-
 fatim, rationes autem, mores, vel affectus mi-
 nime. Nam persuasionis hæc instrumenta, quæ
 in altera parte ad motus miscendos, arietan-
 damque voluntatem sunt expromenda, præal-
 tis, solidisque amplificationum fundamentis
 in prima parte jactis omnino indigent, quæ u-
 bi desunt, quis non intelligit, & illa quoque
 necessariò vacillare, lapsabunda evadere, ac
 ruinæ proxima, tandem ad ima præcipitari?
 quis non videt simillima ea esse agrestibus cas-
 sis, ac mapalibus, quæ extemporali operâ sine
 solo ædificata, vel levissimo auræ flatu distan-
 tur? quis non experitur turbellas illas, quæ si-
 ne præviâ apparatione in posteriore parte a-
 gitantur, esse tenues quasdam animi commo-
 tiunculas tantummodo, quæ, instar Martij So-
 lis vapores elicentis quidem, sed non conco-
 quentis, aut dissipantis, mox sine ullo planè
 fructu tepescunt, languescunt, evanescunt?
 Nimirum, quum diu multumque habenas pu-
 erilibus fabulis, ac jocularibus in prima parte
 laxâsti, utcunque deinde in altera vocifereris,
 utcunque te agites, utcunque Numen, & supe-
 ros inclames, nunquam scelestum ullum, præ-
 fertim ex ijs, qui malitiæ ipsi jam dudum coa-
 luerunt, ad frugem corriges. Si enim priorem
 inutilem condidisti, frustra ex posteriore ul-
 timo

265. Sed quid ego de inanitate tuæ primæ
partis conqueror, quum ea alteri non solum
minimè proffit, sed etiam plurimum obsit?
Quantum enim ponderis ad persuadendum
habent Oratoris mores, prudentia nimirum,
probitas, & benevolentia? quantum virium?
quanta hinc auctoritas dicenti comparatur?
quanta existimatio? quanta animorum flec-
tendorum potestas? quem vestrum fugit? quam
liquido hoc ipsum dudum antea jam docui?
At, dum tua Concio statim initio, ornamen-
torum luxu, velut meretriculâ, intemperan-
ter exculta, Academicis floribus cincinnata,
Poëticis argutiis crispata, Ethnicis doctrinis
cerussata, peregrinis acuminibus calamistra-
ta, putidæ ostentationis, atque affectationis
purpurisso oblita, ab Auditoribus conspicitur,
totoque ferè prioris partis spatio cunctorum
auribus lenocinatur, non animadvertis, ho-
mo inconsulte, his tot, ac tam fœdis eloquen-
tiæ sacræ adulteriis gravissimo Conciona-
toris nomine, atque officio te acturum exui,
abdicarique; ex adverso autem scholasticum
declamatorem, quid declamatorem? imò sal-
torem, circulatorum, Histrionem, ac mo-
tionem te ab omnibus, quibus cor sapit, jure
optimo censeris? non vides tam probrosis notis
te inustum, ex templo omni penitus auctoritate
apud cunctos orbari? non intelligis, ita con-
temptum despectumque si persuadendi pro-
vinciam in alterâ parte auspiceris, omnem opte-
ram te esse lusura,

Quid

266. Quid quòd totus iste tuæ eloquentiæ apparatus, etiamsi auctoritas integra adhuc tibi constaret, nihilominus cuncta persuadendi præsidia sufflaminat, præpedit, evertit? A Quid enim? nemini dubium est, quin multo calore, & siccitate, ut lignum viride, multoque humore imbutum accendas, prius ex præparato sensim tibi arefaciendum sit; insigniteq; B delirares, si contra multâ nive, geluque illud consterneres, ut palàm est. At quid, obsecro, Auditores ipsi, qui tuæ intersunt Concioni, sunt, nisi quædam materia divini amoris igne C plerunque expers, cfræniumque viriditate appetitionum, nec non terrenorum madore D cupiditatum valde uda, atque uliginosa? Tu verò politule Orator, ut huiusmodi Auditores ita udos, uliginososque Cælestis amoris factibus in posteriore Concioni parte inflammes, quid meditaris? quid consilij capis? multâ nive, glacieque frigidissimorum verborum, & sententiarum, multo rore, & pruinâ nivalium acuminum, gelidorumque ornamentorum antea in priore parte eosdem Auditores penitus obruis. O imprudentiam! ô perversitatem! ô imperitiam! Et quæ, rogo, præparatio ad ignem eliciendum magis præpostera esse queat? Hæc certè ignem nunquam faciet, sed factum extinguet, ac, ne porro concipiatur, prohibebit. Nam ubi prius lusisti, cecinisti, nugatus es: clamita deinde, ut lubet, quiritator, ut lubet, ede suspiria, ut lubet, perstrepe quocunque modo. luge, ulula, vociferator, ut lubet; nihil tamen proficies; neque ingen-

tis illius molis niver, quâ totam primam partem cunctosque Auditores operuisti, vel minimam particulam, ne dum cor induratum, unquam liquabis, aut molles miseri illi, vide, præ frigore pietatis penè obrigescunt, animaque agunt; ut autem incalescant paulatim, ac reviviscant, flagrantissimo æstu, summoque fervore indigent; tu verò nive geluque undique eos circundas, ac tumulas. Et potestne magis absurdè rerum naturam invertere? Illic nive frigidior tua congelavit Oratio, hic quo pacto de repente ignescat? Illic hilaritati dedisti operam; hic quâ ratione lacrymas exprimas? illic joculariter egisti, hic quomodo Catonem induas? Non cernis inter tam dissentanea, ac disparata implacabilem simultatem, æternam, ac manifestam pugnam?

267. Quod si neque dum resipiscis, dic, quæso te, si Mimum, aut comædum, abjectâ larvâ, à scenâ, ac theatro discedentem, sumptâ improvisò Concionatoris personâ, sacrum suggestum scandere, magnâque contentione Christi Domini cruciamenta, quò homines ad expianda scelera impellat, quibus paulò ante multum risum excussit, ingeminare, ac personare tuismet oculis conspiceres; quid tibi de versipelli hoc ludione videretur? haberesne illi fidem? scilicet. Lacrymas effunderes? nihil minùs. Dederes de illi? Fabulæ. Quid ni verò? Nempe quòd natura ipsa unumquemq; doceat, contraria effecta à contrarijs causis proficisci; atque adeo, quum ille histrio in proscenio multam risus sementem

jecce-

jecerit, non posse eum illico postea sacro in suggestu lacrymas, sed risum dumtaxat metere. Haud secus pariter, & multo magis, quam tu, in priore Concionis parte Academici stili, evanida, & que eloquentia algida prunâ cunctos Auditores circumfudisti, integrum tibi deinde non est, continuo post eosdem candentibus prunis perurere sed sicut Comœdus à scenâ, & risu sacrum in suggestum pergens, non lacrymas, sed risum excitat; ita multo magis tu in eodem suggestu, eodemque ferè temporis articulo à levitate, ab argutijs, à nugis, ab inanitate primæ partis ad alterius gravitatem, atque utilitatem transiens, omnes non ad lacrymas, sed ad risum invitas, ridendumque te etiam atque etiam cunctis sapientibus, quod tam pueriliter desipias, laute immolas, ac propinas.

268. Frustrâ igitur, ubi priorem Concionis partem temerè consumpsisti, de fructu ex posteriore colligendo, tibi, & cæteris verba das, frustra blandiris, frustra te spe ullâ sustentas, Adde, quod nonnulli ex Auditoribus, absolutâ primâ parte, seu affectato tuo dicendi genere fatigati, seu aliâ ratione abducti, alterâ parte non expectatâ, illico facessunt è Templo; atque ita solam vanitatem ex hac tua concionandi formâ ebibunt, nulloque profus salutis compendio, sed potiùs non levi interdum etiam impendio discedunt.

269. Denique libenter ego ex tam erudito, disertoque Oratore, ac myltagogo abditæ sapientiae arcana, quæ hactenus ignoravi, jam

primùm discam. Unde enim, rogo, novum istum concionandi morem, partim inutilitati conniventem, partim fructui studentem, ex toto demum reapse inanem, hausisti? quibus ex monumentis? quibus ex Auctoribus? Age, Rhctores omnes, sacros, & profanos, veteres, ac recentes consule, volve, ac revolve; cunctos eloquentiæ magistros, quoscumque lubet, explora, interroga, excute. Si vel unum, unicumque, qui eum, non dico, laudet, vel probe, sed tolerabilem saltem opinetur, appellare potueris, herbam tibi extemplo porrigam. At frustra quæres, frustra indagabis. nullum prorsus effodies, vel æruscabis, quum universi in alia omnia abeant, fanciantque disertissimè, susceptæ causæ ubique velificandum, serviendumque, neque ullus penitus, ne quidem ex ipsismet ethnicis viris, non Aristoteles, non Cicero, non Quintilianus, non cæteri horum affectæ unquam patiuntur, partem aliquam earum Orationum, quarum præcepta tradunt, nullo operæpretio condi: quanto minis hujusmodi corruptelam facris in Concionibus, si Christum agnovissent, ferendam existimassent.

270. Tu verò, ut sapientior omnibus videaris, insolentem tuam hanc prædicandi Evangelij rationem, quam divini Apostoli, sanctique Patres minimè probârunt, imò vehementer etiam sunt detestati, nunc primò Catholicam Ecclesiam docere pertendis, atque ut ipsam mordicus tuearis, utilè omnino esse confidentissimè asseveras, ac penè juras. Quid ergo?

ergo? num, ut hoc tibi assentiamus, à norma concionandi veterum Patrum discedendum? num cæteros omnes sapientissimos viros, qui divini verbi cælesti planè spiritu longè aliter, nunc etiam personant, allucinari; tibi verò dumtaxat, qui sacro in suggesto nugas operosè agis, palmam divinæ sementis faciendæ deberi, somniandum? an omnes naturæ leges nobis sunt antiquandæ, cæcatâque intelligentiâ, velut obnupto capite, censendum, nullum **A** ampliùs in rebus ordinem superesse, sed cuncta prodigijs esse referta? num putandum, si- **B** ne ullis fundamentis, vel tibicinibus ingens ædificium in aere pendulum stare? num cogitandum, arbores sine radicibus frondescere, florere, ac fructus ferre? num autumandum, immanes globos ferreos è bellicis tormentis sine nitrato pulvere ejaculari? num fingendum, volucres sine alis volare; pisces sine pi- **C** nulis, caudâq; motu natâre; homines, & quadrupes animantes sine pedibus inambulare, & currere, aliaque id genus portenta sexcenta adeo inaudita, atque præpostera, quotidie ferè pullulare? Hæc sanè omnia, & plurima alia nihilo saniora, aut venustiora, si tua ista concionandi forma improbanda non est, necessariò voranda sunt, & digiranda; si quidem mirificam ædem utilitati animarum dicatam sine fundamentis in prima Concionis parte jactis, in altera pensilem extare, fructû ex Auditoribus sine probationû radicibus in illa fixis, in ista copiosû decerpi; cômotionis prægrandes globos è tubo divini verbi ad pervicaces vo-

luntates prosternendas sine nitrato amplificationum pulvere in ea conflatò, incensoque in hac repentè exonerari arbitraris; solutumque tibi, ac prònum reris, sine ratiocinationum alis in priore parte expansis, confestim ad causà victoriam in posteriore convolare; sine enthymematum pinnis in illa vibratis, ad portum expugnandorum animorum in ista transnatare; sine pedibus argumentorum affectuumq; in illa positus, aut motis ad palmam persuasionis in ista continuo decurrere! ò commenta! ò deliria!

271. Nimirum, ut monstrum hoc tuum adeo informe, invisumque reddas utcumq; vendibile, & plausibile, cupis summopere, & verò etiam necesse planè habes, exoticà hac Philosophià universum Orbem imbuere, ut certò credat, ad ignem è ligno excudendum bellè conducere, ut quis ipsum lignum multà prius aquà lautè proluit: nisi enim hoc firmè credat, de tua ista bipertita concionandi ratione astum penitus est, ut jam ostendi. At quia huiusmodi credulitas mera infania est, tuamque istam Philosophiam adeo cerebrosum, ac semisomnem vel ipsammet vetulæ focum insidentes quæ ignem non aquà, sed aridis samentis accendi, abunde nòunt, jure optimo rident, exploduntque, velis, nolis, fatendum tibi omnino est, te contra omnem Philosophià, contra omnem naturam, contra universa Rhetorum effata, contra cuncta sapientum oracula incassum pugnare, tuamque serendi Evangelij normam evanidam, distortamque esse
pror-

prorsus vitiosam; ac proinde tanquam animarum saluti valde etiam noxiam, de medio quoque penitus esse tollendam.

272. At ego majorem in modum, Antistites prudentissimi, doleo, atque angor, perversam hanc, damnosamque concionandi rationem, non solum ab illis, quorum mores minus probati sunt, sed à nonnullis quoque ex ijs, qui Religiosam vitam vivere, & disciplinæ severioris amantes esse vulgò putantur (quanquam reapse tales minimè sunt) per statos Dæmonis dolos jam dudum fuisse arreptam. O Tartaream ludificationem, cruentis planè lacrymis dignam! O ærumnosam, infelicemque tot, ac tam nobilium ingeniorum, & virorum, qui in hujusmodi decipulum, labyrinthumque **A** inciderunt, ac porro incidunt, conditionem! Scilicet nulla est in terris virtus extra periculum, neque tam solida, cui Avernales spiritus subinde non illudant. Quis enim Davide sanctior? quis Samfone fortior? quis Salomone sapientior? & tamen hæc quoque virtutum luminaria tam illustria tetrīs illecebrarum tenebris aliquando circumfusa sunt, vitis que scædata. Ipsemet humani generis fator, ac parens Adamus, etsi omni lapide pretioso sanctimonie exornatus, nihilominus ne in Paradiso quidem à Dæmonis assultu, ac fraude tutus fuit, sed incunctanter fere, miserique succubuit. **B** Quanto ergo proclivius, etiam qui se Concionatores, & virtutis cultores profitentur, sed fortitudine, sapientiâ, & sanctitate Samsoni, Salomoni, Davidi, **C**

S 5:

Ada-

Adamoque longè impares sunt, ab Infernis legionibus ad divinæ sementis ministerium temerandum impellentur? ò utinam complures hoc veluti magico excantati carmine, ac fascinati, non adeo tenerentur, ut consilia omnia de corruptela emendanda, preces omnes, officia, atque admonitiones tum ab amicis, tum à moderatoribus interposita negligant omnia, omnia etiam repudient ac spernant! Nolunt scilicet hi, in fraudem blandè deducti, intelligere, nolunt sibi persuadere, se vehementer decipi, atque in vitio esse. Et quia non desunt ijs palpatores, qui assententur, amore sui occæcati, cæcisque à ducibus laudati, præfractè dilarare sine ulla remedij spe animosè pergunt, simulque pereunt, & Auditores unà secum perire sinunt.

273. Cæterùm labes omnis inde derivatur, quòd isti ingenio magis, quàm iudicio, præstant, magisque sui ostentandi, & gloriæ inanis aucupandæ cupiditate recto à tramite abripiuntur, quàm genuinà, ac defæcatâ virtute obnitantur: atque adeo tenuiore, imbecillioreque spiritu præditi sunt, quàm ut refractariam intelligentiam, impotentemque ambitionem compescere, divinoque amoris, & caritati proximorum subijcere queant, aut potius, si verum sine fūco audire non gravantur, sincerè velint. Unde non obscure liquet, eorundem viriuti multo plus coloris, qui oculis facillè imponit, quàm succi inesse. O si coram Deo, & Jesu Christo seriò aliquando in te ipsum descenderes, tuæque conscientie late-

latebras omnes sedulo scrutareri, quam de subito perspiceres, exiguitatem tuæ Christianæ humilitatis, ingensque desiderium tui nominis celebrandi intus exastuans, ipsissimam esse causam, cur tam inutiles, vanasque Conciones habeas, nec divinæ consulas gloriæ, plurimasque animas in æternum ruere, ac interire patiaris. Eja, flecte semel ante crucifixum Redemptorem tuos poplites, eumque interroga, an ipsi tua ista concionandi ratio placeat? an ipse, vel Apostoli eam adhibuerint? num per eam gravissimæ tui muneris obligationi satisfacias? an efficacia, & præsentanea remedia Auditoribus tuis ægrotantibus, ac pleiisque scelerum conscientia teterrimè extabescentibus præbeas? Hoc si tu periclitatus fueris, quavis sponsione tecum certare ausim, te repente in divino conspectu Reum convictum, confusumque flagitij turpitudinem, ac perniciem tandem agniturum, deincepsque impensè, ac sedulo vitaturum.

*Circulatorum naturalis Oratio valde potens
cum inani elegantis Concionatoris
comparata.*

174. **Q**uid postremo, Patres amplissimi de innumeris alijs sacræ eloquentiæ erroribus, superstitionibus, & piaculis supinis, insubidis, intolerandisque deplorem? **o** calamitosam Christiana Reipub. vastat omnem! **o** Christi Jesu sanguinem imprudentissimè temeratum! **o** animarum curandarum spes irritas, atque abscessas! Itane verò? lepi-